

Klarspråkskonferensen 2025

Fredagen den 28 mars 2025

HÖGSTA DOMSTOLEN
SVERIGES DOMSTOLAR

Högsta domstolen är en prejudikatinstans

- Huvuduppgiften är att skapa prejudikat – vägledande avgöranden – främst på straffrättens och civilrättens område
- Prövar överklaganden av hovrätternas domar och beslut
- Det krävs normalt prövningstillstånd för att målet ska prövas av Högsta domstolen

Målen som kommer till HD

- Ordinära mål (dispensmål) – 9 000 mål per år
- Extraordinära mål (bl.a. resning) – 1 000 mål per år
- Förtursmål (t.ex. häktade) – ca 30 % av målen

Skäl för prövningstillstånd

- Om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens)
- Om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens)

Prövningstillstånd

- Högsta domstolen bestämmer om det ska ges prövningstillstånd
- Prövningstillstånd kan ges beträffande en specifik del av målet eller en särskild fråga

Högsta domstolens kommunikation

- Högsta domstolen kommunicerar genom sina avgöranden
- Nyhets- och pressmeddelanden samt intervjuer
- Verksamhetsberättelse
- Hemsida

Bemötandeprojekt 2022

- Högsta domstolens avgöranden ska vara tydliga och transparenta såväl för de som ska tillämpa avgörandena som för parter och allmänhet
- Arbetar aktivt med informations-, domskrivnings- och bemötandefrågor

Fokusgrupper

- Tre möten under 2022
- Företrädare för universiteten, massmedia, advokatkåren, åklagarmyndigheten, domstolar och myndigheter
- Mötena leddes av extern konsult
- Justitieråden närvarade men yttrade sig inte

Mötena

- Fick ta del av ett antal domar och nyhetsmeddelanden som diskuterades vid mötena
- Diskussion kring frågor som
 - Är domen tydlig och lätt att förstå?
 - Är språket tillräckligt klart och lätt?
 - Är de frågor som ska prövas tydligt redovisade?
 - Är motiveringen för avgörandet tillräckligt utförlig och begriplig?

Mötena

- Vad kännetecknar ett bra prejudikat?
- Hur får du kännedom om avgörandena?
- Är nyhetsmeddelandena lätta att förstå?
- Informerar HD på ett tydligt och begripligt sätt sin roll som prejudikatinstans och vad som krävs för prövningstillstånd?

Utfallet

- Avgörandena har utvecklats mycket de senaste åren
- De är tydliga och transparenta och språket enkelt och bra
- Behov av mer likarartade skrivningar när det gäller rubriker
- Sökmöjligheterna på hemsidan behöver förbättras
- Ge information i förväg om föredragningar, förhandlingar och avgöranden

Uppföljning

- Hemsidan har utvecklats
- Tydligare struktur för kontakter med media samt för nyhets- och pressmeddelanden
- Kontinuerligt arbete med språket och med mallar och strukturer för avgörandena
- Artikel som riktar sig till jurister när det gäller HD:s utformning av prejudikat

Examensarbete

Klarspråk i HD (HT 24)

- Jacob Eveson Videpil – språkvetare och jurist
- Examensarbete på juristprogrammet 2024
- Analyserat HD:s domar 1971–2024
- Domar som är relaterade till brottet misshandel

Slutsatser

- 1970-talet till slutet 1990-talet - *mikronivå*
- modernisering av ord, uttryck och meningsstruktur
- 1990-talets slut till 2020-talet – *makronivå*
- tydlig tematisk disposition och informativa rubriker
- Språket är nu korrekt, vårdat, enkelt och begripligt
- Utvecklingsområde – kommunikation genom flera olika uttryck, t.ex. bilder och figurer